

KGB salafotod jõudsid arhiivi

Võru Vaba Sõltumatu Noortekolonni nr. 1 liikmed (paremalt): Raul Koppel, Enna Raudpuu, Ain Saar jt. Tartu muinsuskaitsepäevadel 16. aprillil 1988. ERA, f. 4967, s. P-356

Möödunud aasta 8. septembril avaldas Pekka Erelt ajalehes Eesti Ekspress artikli “KGB salafotod”, mis vähemalt arhivaaride ja ajaloolaste jaoks oli lausa sensatsiooniline. Eravaldaja, antud juhul endise Eesti Vabariigi eriteenistuse töötaja ja praeguse poliitiku Jaanus Rahumägi käes oli sadu ja sadu fotosid, mis KGB 7. ehk jälitusosakond oli pildistanud 1987.–1990. aastal kõikvõimalikel Muinsuskaitse Seltsi, Rahvarinde, Eesti Rahvusliku Sõltumatus Partei, Interrinde ja teiste korraldatud meeleavaldustel. Selle kollektsiooni oli Jaanus Rahumägi saanud endiselt KGB töötajalt 1990. aastate algul. Pole vist vajadust rõhutada, milline tähtsus on neil fotodokumentidel meie ajaloole. Eesti Ekspressi Kirjastuse poolt välja antud mahukas pildiraamat “Ärkamisaeg läbi KGB fotosilma” (Tallinn, 2005, 310 lk., koostaja Urmas Allik) teeb huvilistele kättesaadavaks esindusliku valiku KGB fotodest, kuid muidugi ainult ühe valiku. Meie ajaloo ja ajaloo uurijate jaoks on need dokumendid nüüdseks talletatud – 1267 fotost koosnev kollektsioon on üle antud Riigiarhiivile. Siin avaldatud fotovalimik tutvustab tänaseks pea unustusehõlma vajunud, kuid tollal vastuhaku algataja ja ärgitajana silma paistnud organisatsiooni Võru Vaba Sõltumatu Noortekolonni nr. 1.

Tiit Noormets

Võru Vaba Sõltumatu Noortekolonni nr. 1 pikett Tamula järve ääres märtsiküüditamise aastapäeval 25. märtsil 1988. Ants Pindis (ees vasakul) annab intervjuu Eesti Raadio Võru toimetuse reporterile Ülo Tootsenile. ERA, f. 4967, s. P-271

Piketeerijad Enna Raudpuu (paremalt), Kaja Tullus, Mati Vilu, Raul Koppel, Peeter Saar, Riho Nassar jt. 25. märtsil 1988. ERA, f. 4967, s. P-277

Ain Saar (vasakult), Raul Koppel ja Riho Nassar 25. märtsil 1988 Tamula järve ääres. ERA, f. 4967, s. P-275

Ants Pindis 25. märtsil 1988.. ERA, f. 4967, s. P-273

Mati Vilu (paremalt), Raul Koppel ja Peeter Saar 25. märtsil 1988 Tamula järve ääres. ERA, f. 4967, s. P-276

Vabadussõjas langenute kalmude taastamine Võru surnuaial 13.–14. aprillil 1988. ERA, f. 4967, s. P-287

Enna Raudpuu Tamula järve ääres märtsiküüditamise aastapäeval 25. märtsil 1988. ERA, f. 4967, s. P-272

Mati Vilu (paremal) ja Ain Saar (samal). ERA, f. 4967, s. P-274

Ei miilitsad ega koerad aidanud enam peatada Vabadussõjas langenute kalmude taastamist Võru surnuaial. ERA, f. 4967, s. P-292